

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету здоров'я та
фізичного виховання
Едуард СИВОХОП/
_____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА У СПЕЦІАЛЬНИХ/ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ
ЗДО/НРЦ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	016.02 Корекційна психопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма практики «Виробнича практика у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта предметної спеціальності (спеціалізації) 016.02 Корекційна психопедагогіка освітньої програми Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини.

Розробники: Кляп М.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри ФТРСІО протокол № 15 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ярослав ФЛІАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 12 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФЛІАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 135	4-ий	4-ий
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	8-ий	8-ий
	Лекції:	
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: диференційований залік в усній формі з презентацією	Самостійна робота:	
	45	45
	Індивідуальна робота	
	90	90

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Виробнича практика у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ**» є поглиблення знань здобувачів з фахових дисциплін, оволодіння сучасними методами та формами організації освітньо-виховного процесу в спеціальних та інклюзивних групах закладів дошкільної освіти і навчально-реабілітаційних центрів, формування професійних умінь та компетентностей, потрібних для догляду, корекції розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями інтелекту, оволодіння програмними результатами навчання, виховання відповідального ставлення до професійної діяльності, потреби постійно поповнювати власні знання та творчо застосовувати їх на практиці.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності: 4, 5, 8-10.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальна (фахові, предметні) компетентності: 3-5, 7, 11-13, 15-16.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвиткового освітнього середовища.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Виробнича практика у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 31 Психолого-педагогічний супровід родини, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

ОК 33 Організація роботи інклюзивно-ресурсного центру

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.	РН 2
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	РН 3
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	РН 5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	РН 6
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.	РН 7
Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.	РН 8
Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.	РН 9
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з врахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	РН 10
Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	РН 11
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	РН 12
Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.	РН 13
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної	РН 14

середньої освіти тощо.	
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	PH 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Виробнича практика у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Має навички здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.	PH 2
Розуміє закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	PH 3
Розуміє принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	PH 5
Володіє навичками планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	PH 6
Вільно спілкується державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіє фаховою термінологією та професійним дискурсом.	PH 7
Може організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.	PH 8
Має навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.	PH 9
Може здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовує корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	PH 10
Застосовує у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	PH 11
Вміє аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	PH 12
Володіє методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.	PH 13
Може реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	PH 14
Має навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	PH 17

5.БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази практики визначаються довготривалими або короткостроковими договорами між університетом та установами галузі освіти, зокрема закладами дошкільної освіти, і є офіційною підставою для проходження практики здобувачами вищої освіти. Тривалість договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої прологації на такий же строк.

Базами практики можуть виступати заклади дошкільної освіти, які функціонують відокремлено або в складі комплексу з початковою школою, а також навчально-реабілітаційні центри, до функціонує дошкільний відділ. У зазначених закладах освіти мають бути спеціальні групи (для дітей з порушеннями психофізичного розвитку різних нозологій) або інклюзивні групи. У цих закладах можуть працювати педагоги-дефектологи (логопеди, тифлопедагоги, олігофренопедагоги тощо), практичні психологи, інструктори ЛФК та інші фахівці для проведення корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП. ЗДО, який буде базою практики, має підпорядковуватися органу управління освітою, з яким університет має підписаний довготерміновий договір, або з яким укладено факультетом здоров'я та фізичного виховання короткостроковий договір на термін проведення практики.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між факультетом та закладом дошкільної освіти.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформляється наказом ректора університету, а заочної форми – розпорядженням декана факультету.

Для проведення Виробничої практики у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ університет наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними місцевими органами управління та установами освіти:

1. Департамент освіти і науки Закарпатської ОДА (№ 16/21 від 21.10.2021р.).
2. Управління освіти Ужгородської міської ради (№ 20/21 від 16.12.2021р.).
3. Навчально-реабілітаційний центр Хустської міської ради (№ 21/21 від 28.12.2021р.).

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ «ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У СПЕЦІАЛЬНИХ/ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ ЗДО/НРЦ»

1. Підготовка індивідуального плану проходження практики, заповнення розділів щоденника практики, підготовка звітної документації.

2. Вивчення досвіду роботи ЗДО/НРЦ, що є базою практики, його можливостей для проведення корекційно-розвиткової роботи, специфіки співпраці фахівців у закладі, особливостей партнерської взаємодії з батьками дітей з ООП, опис цієї інформації у щоденнику, звіті та презентації за підсумками практики.

3. У спеціальній групі: Підготувати конспекти двох залікових занять для дітей дошкільного віку певних нозологій з різних розділів (ліній розвитку) навчальної програми та провести ці заняття в ролі вихователя;

У інклюзивній групі: Підготувати засоби адаптації/модифікації до двох занять в інклюзивній групі та застосувати їх під час проведення занять у ролі асистента вихователя; заповнити журнал спостереження асистента вихователя на ці два дні, надати витяг із цього журналу за ті два дні, коли проводилися заняття; скласти графік роботи асистента вихователя на один тиждень.

4. Підготувати конспект режимного моменту, рухливої гри або виховного заходу та провести його для вихованців. В інклюзивній групі передбачити залучення дитини з ООП до проведення активностей та описати роботу асистента вихователя під час проведення.

5. Підготувати конспект індивідуального або підгрупового корекційного заняття в ролі вчителя-дефектолога та провести це заняття.

6. Виготовити та підготувати опис навчально-дидактичного забезпечення, використаного для проведення одного заняття або гри у групі.

7. Проаналізувати у письмовій формі одне із залікових занять своїх колег-студентів (або заняття вихователя групи).

8. Написати психолого-педагогічну характеристику одного з вихованців спеціальної дошкільної групи або вихованця з ООП інклюзивної групи.

9. Підготувати презентацію (індивідуальну або групову для здобувачів, що проходили практику на одній базі) за результатами практики та демонструвати її під час захисту практики.

7.ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ «ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У СПЕЦІАЛЬНИХ/ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ ЗДО/НРЦ»

№ з/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	<p>Знайомство з системою роботи ЗДО/НРЦ, де надаються корекційні послуги дітям із ООП у спеціальних або інклюзивних групах, матеріально-технічним, методичним та кадровим забезпеченням.</p> <p>Проведення керівниками закладу інструктажу з техніки безпеки на робочому місці, ознайомлення з режимом роботи.</p> <p>Бесіда з керівником установи та педагогічними працівниками, що здійснюють корекційну роботу, про специфіку діяльності установи. Уточнення питання про конкретну програму, за якою працює заклад.</p> <p>Обговорення участі здобувачів-практикантів у роботі педагогічного колективу на період практики.</p> <p>Складання індивідуального плану роботи здобувача-практиканта на період практики в даній установі.</p> <p>Бесіда з педагогічними працівниками, знайомство з дітьми, встановлення комунікації з вихованцями, що мають порушення різної нозології та різних рівнів підтримки, з метою вивчення індивідуальних особливостей цих дітей.</p>	1-й день першого тижня практики
2	<p>Ознайомлення з документацією вихователів, асистентів вихователів та корекційних педагогів.</p> <p>Ознайомлення зі змістом і структурою корекційно-розвивального середовища в закладі: обладнання кімнат для групових та індивідуальних занять, ресурсної кімнати, наявність наочно-дидактичних матеріалів (демонстраційних та роздаткових), обладнання ігрової зони, наявність приміщень для проведення ЛФК. Аналіз ресурсів (матеріальних, педагогічних), які використовуються для ефективного навчання, виховання та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП.</p> <p>Вивчення способів організації корекційно-розвивальної роботи в установі, розподілу обов'язків між педагогічними працівниками, особливостей професійного співробітництва різних фахівців у процесі забезпечення ефективної навчально-корекційної та корекційно-виховної роботи з дітьми, що мають різні рівні підтримки.</p> <p>Спостереження за роботою педагогічних працівників та поведінкою дітей.</p> <p>З'ясування психолого-педагогічних особливостей взаємодії корекційних педагогів з родинами дітей з</p>	2-й день першого тижня практики

	ООП.	
3	<p>Підготовка конспекту одного навчально-корекційного заняття для дітей з ООП у спеціальній групі або розробка засобів адаптації/модифікації для одного заняття в інклюзивній групі.</p> <p>Проведенні навчально-корекційного заняття у спеціальній групі спільно з вихователем та корекційними педагогами або робота на занятті спільно з асистентом вихователя у інклюзивній групі з використанням виготовлених засобів адаптації/модифікації.</p> <p>Самостійне проведення тренувальних занять, ігор, прогулянок, дотримання режимних моментів з дітьми з ООП.</p> <p>Спостереження за проведенням корекційних занять фахівцями-дефектологами.</p> <p>Спостереження за вихованцем для написання психолого-педагогічної характеристики.</p>	3-5-й день першого тижня практики
4	<p>Підготовка конспекту ще одного навчально-корекційного заняття з іншого розділу програми для дітей з ООП у спецгрупі.</p> <p>Розробка ще одного комплекту засобів адаптації/модифікації для використання на занятті в інклюзивній групі.</p> <p>Проведення навчально-корекційного заняття у спеціальній групі спільно з вихователем та корекційними педагогами.</p> <p>Робота у ролі асистента вихователя на ще одному заліковому занятті в інклюзивній групі.</p> <p>Виготовлення навчально-дидактичного матеріалу для проведення навчально-розвивального заняття або корекційно-виховного заходу (в одній із спецгруп ЗДО/НРЦ, в інклюзивній групі ЗДО).</p> <p>Підготовка сценарію та проведення режимного моменту, рухливої гри або виховного заходу для вихованців.</p> <p>Заповнення щоденника спостережень у інклюзивній групі, складання плану роботи асистента вихователя на тиждень.</p> <p>Самостійне проведення тренувальних занять, ігор, прогулянок, дотримання режимних моментів з дітьми з ООП.</p> <p>Спостереження за проведенням корекційних занять фахівцями-дефектологами.</p> <p>Спостереження за вихованцем для написання психолого-педагогічної характеристики, бесіда із батьками вихованця.</p>	1-5-й дні другого робочого тижня практики
5	<p>Підготовка конспекту та проведення індивідуального або підгрупового корекційного заняття в ролі педагога-дефектолога.</p> <p>Написання аналізу залікового заняття колеги-практиканта або заняття вихователя.</p> <p>Написання психолого-педагогічної характеристики</p>	1-4 дні третього тижня практики

	вихованця спеціальної групи або дитини з ООП із інклюзивної групи. Самостійне проведення тренувальних занять, ігор, прогулянок, дотримання режимних моментів з дітьми з ООП. Спостереження за проведенням корекційних занять фахівцями-дефектологами.	
6	Оформлення звітної документації. Підготовка звіту про проходження практики та презентації (індивідуальної або групової) для захисту практики.	5-й день третього тижня практики
	Загальна тривалість практики	15 робочих днів (три робочі тижні)

8.ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Для ефективної реалізації програми педагогічної практики у спеціальних або інклюзивних групах дітей дошкільного віку мають бути враховані такі умови її організації:

1. Практика проводиться у закладах дошкільної освіти, де функціонують спеціальні групи для дітей із психофізичними порушеннями певної нозології, або там, де відкриті інклюзивні групи. Для керівництва педагогічною практикою студентів призначаються досвідчені викладачі кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти, що забезпечують читання дисципліни «Спеціальна методика дошкільного виховання», та представник від бази практики.

2. Студент-практикант призначається у одну з груп дітей дошкільного віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

3. **Тривалість робочого дня студента-практиканта – 6 годин.** Робочий день розпочинається о 8 год., закінчується о 14 год. (перша зміна). Друга зміна розпочинається о 12 год., закінчується о 18 год.

4. На період практики в кожній підгрупі студентів (на кожній базі практики) призначається староста, який веде облік відвідування студентами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового навчального закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує студентів про консультації.

5. Роботу з дітьми студенти-практиканти здійснюють під постійним контролем вихователя-наставника, який несе безпосередню відповідальність за життя і здоров'я дітей групи, їх навчання і виховання.

6. Студенти зобов'язані виконувати правила внутрішнього трудового режиму дошкільного закладу, підкорятися розпорядженням директора закладу дошкільної освіти. Передусім студент-практикант повинен виконувати вказівки та розпорядження групового керівника практики від бази, без погодження з яким студент-практикант не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в дитячому садку, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики, відлучатися з бази практики

7. Протягом усієї практики студент веде щоденник педагогічної практики, який він зобов'язаний щоденно мати при собі в дошкільному закладі і вчасно заповнювати. Щоденник є основною формою поточного звіту студента-практиканта перед груповим методистом та керівником педагогічної практики. Після завершення практики щоденник із виставленими у ньому вихователем-наставником оцінками додається до звітної документації студента-практиканта.

8. Студенти можуть самостійно з відповідним обґрунтуванням та дозволом кафедри вибрати для себе місце проведення практики.

Обов'язки керівників навчальної практики від кафедри:

1. Вирішувати основні організаційні питання щодо забезпечення студентів базою проведення навчальної практики у спеціальних або інклюзивних групах ЗДО та навчально-реабілітаційних центрів.
2. Організувати і вчасно провести настановчу конференцію, провести інструктаж про порядок проходження практики, висвітлити питання охорони праці та заходи безпеки; надати необхідну документацію: направлення, програму, щоденник, календарний план, індивідуальні завдання.
3. Надавати допомогу у складанні перспективних індивідуальних планів студентів, здійснювати контроль за виконанням студентами програми практики.
4. Періодично відвідувати базові установи з метою надання методичної допомоги студентам-практикантам.
5. Одержувати зворотній зв'язок від фахівців, до яких прикріплені студенти-практиканти, з метою своєчасного виявлення та уточнення особливостей та якості проходження студентами практики.
6. Надавати методичну допомогу в складанні й оформленні звітної документації.
7. Підводити підсумки практики на підсумковій конференції, провести залік з практики у складі комісії від кафедри і виставити оцінку, яка є підставою для зарахування чи не зарахування практики, вчасно оформити всю необхідну документацію.

Обов'язки керівників від бази практики

Керівниками від бази практики є керівники або методисти ЗДО/НРЦ, призначені наказом керівника установи. Керівники від бази практики працюють у тісному контакті з керівниками практики від кафедри.

Керівник від бази практики повинен знати мету і завдання навчальної практики у спецгрупах ЗДО в закладі, програму проведення практики та плани роботи студентів на практиці. На початку практики керівник від бази практики проводить інструктаж з техніки безпеки і знайомить студентів із графіком роботи установи. Обов'язково нагадує про обов'язковість дотримання норм і правил професійної етики при контакті з особами, що мають психофізичні порушення. Необхідно проінформувати студентів про структуру закладу, охарактеризувати допоміжні служби і кабінети, ознайомити з особливостями ведення відповідної документації. Керівник від бази практики розподіляє студентів по робочих місцях, визначає фахівців, під контролем і за допомогою яких вони будуть працювати. Він здійснює безпосередній щоденний контроль за роботою студентів у період навчальної практики.

Керівник від бази практики повинен створити умови для формування практичних навичок згідно плану роботи студентів. Спільно з керівником від кафедри він контролює якість оформлення та ведення документації, сприяє забезпеченню необхідними методичними матеріалами та технічними засобами для проведення занять, стежить за якістю ведення щоденників практики, рівнем засвоєння практичних умінь, контролює дотримання студентами трудової дисципліни.

Після завершення практики керівник від бази практики та керівник установи засвідчує особистим підписом і печаткою установи щоденник навчальної практики з датами прибуття на практику і вибуття з практики. Крім того, базовий керівник підписом засвідчує проведення залікових занять і оцінки за їх проведення, психолого-педагогічну характеристику вихованця, методичний опис навчально-дидактичного забезпечення, виготовленого практикантом. Керівник від бази практики підписує та засвідчує печаткою характеристику студента-практиканта з пропозицією про оцінку роботи студента на практиці.

Обов'язки студентів при проходженні практики

До початку практики студенти одержують від керівника консультацію щодо мети, завдань, бази, де проходитиме практика; оформляють щоденник, індивідуальний план роботи на практиці та всі необхідні документи.

Перед початком практики студенти повинні отримати медичну довідку з дозволом роботи у освітніх закладах.

Студенти зобов'язані своєчасно прибути на базу практики з відповідним направленням, доповісти керівнику від бази практики про прибуття, отримати інструкції про особливості проходження практики в закладі, який є базою практики, інформацію про заходи з охорони праці та техніки безпеки. Практична діяльність студентів складається із щоденної 6-ти годинної роботи на базі практики.

Студенти обов'язково мають змінне взуття та відповідний одяг.

Студенти-практиканти у повному обсязі виконують усі завдання, передбачені програмою практики і вказівками керівників практики. Вони сумлінно ведуть записи у щоденнику навчальної практики за встановленою формою.

Студенти зобов'язані вивчити та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та гігієни, професійної етики. Вони несуть повну відповідальність за доручену роботу.

За період навчальної практики, крім навчально-корекційних заходів, студенти повинні брати участь у просвітницькій роботі та виховних заходах, які проводяться на базі практики, у виробничих нарадах, науково-практичних конференціях тощо.

Студенти зобов'язані своєчасно представляти звіти та складати залік з практики.

9.ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Перелік індивідуальної звітної документації виробничої практики у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ

- 1.Щоденник педагогічної практики, в якому заповнені всі розділи.
- 2.Звіт про педагогічну практику з аналізом умов для корекційної роботи на базі практики та із самооцінюванням (розміщений у щоденнику практики).
3. Характеристика студента з пропозицією оцінки за проходження практики, підписаний керівниками практики від бази практики та засвідчений печаткою установи (знаходиться у щоденнику практики).
4. Для спеціальної групи: конспекти проведення двох занять у спеціальній групі з різних розділів програми з дітьми, що мають психофізичні порушення (оформлені на окремих аркушах). Кожний конспект має бути погоджений вихователем групи, проведення заняття має оцінюватися керівником практики від бази практики.
Для інклюзивної групи: копії двох конспектів занять вихователів інклюзивної групи, власні розробки до цих двох занять із сформульованою корекційно-розвитковою метою заняття, розробленими засобами адаптації/модифікації до цих занять в інклюзивній групі, витягом із журналу спостереження асистента вихователя на ці два дні та графіком роботи асистента вихователя на 1 тиждень. Розроблені засоби адаптації/модифікації мають бути погоджені вихователем групи.
- 5.Конспект проведеної студентом залікової форми життєдіяльності дітей дошкільного віку (режимний момент, рухлива гра або виховний захід).
- 6.Конспект проведеного індивідуального або підгрупового корекційного заняття в ролі вчителя-дефектолога.
- 7.Психолого-педагогічна характеристика одного з вихованців спеціальної групи або дитини з ООП з інклюзивної групи.
- 8.Аналіз одного залікового заняття, проведеного колегою-практикантом або вихователем.
- 9.Методичний опис і фото навчально-дидактичного забезпечення, виготовленого для проведення заняття або виховного заходу.
10. Презентація для захисту практики перед комісією або загальна презентація від кожної бази практики (якщо на цій базі є два і більше здобувачів-практикантів).

Загальні вимоги до оформлення звіту:

У звіті здобувач-практикант має дати стислу характеристику бази практики (тип закладу, кількість груп та вихованців, відомості про склад педагогічного колективу, наявність у ньому фахівців для проведення корекційної роботи з дітьми з ООП, опис приміщень, групових кімнат та їх наповнення, наявність приміщень для корекційної роботи, зазначення навчальної програми, за якою працює заклад). Також описуються всі види діяльності, які здійснював здобувач на базі практики із зазначенням тем занять та назви проведених режимних моментів, ігор або виховних заходів. У звіті можна зазначити свої враження від роботи під час практики, які нові вміння та навички, на думку здобувача, було здобуто за цей час, чи отриманий новий досвід у майбутній професійній діяльності. Можна також висловити свої пропозиції щодо удосконалення організації виробничої практики в ЗДО/НРЦ. Звіт завершується самооцінюванням своєї діяльності під час практики та підписується здобувачем.

Документація повинна бути оформлена на стандартних аркушах білого паперу формату А4 і подана на кафедру фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти у теці зі швидкозшивачем. Документація може бути подана в рукописному вигляді або надрукована на комп'ютері. Титульна сторінка звітної документації обов'язково має бути в комп'ютерному вигляді.

Порядок допуску до захисту практики:

До диференційованого заліку з практики допускаються студенти, які виконали наступні вимоги:

- надали щоденник практики, затверджений відповідальним від кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти, підготували звіт про проходження практики;
- надали позитивні характеристики про проходження практики, підписані відповідальним від бази практики та засвідчені печаткою, з рекомендованою оцінкою за проходження практики від бази;
- надали для перевірки всі необхідні звітні матеріали;
- не отримали серйозних зауважень про порушення трудової та навчальної дисципліни на базі практики.

Звітні матеріали практики мають бути зареєстрованими на кафедрі ФТРСЮ відповідальним працівником кафедри (лаборантом).

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Диференційований залік з практики проводиться комісією кафедри ФТРСЮ у присутності всієї навчальної групи у формі усної доповіді студента (презентації) або групової презентації про виконану під час практики роботу з урахуванням відповідей на запитання та оформлення звітної документації. У оцінюванні враховується пропозиція щодо оцінювання від керівника практики від бази.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводяться в оцінку за схемою:

Загальна кількість балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	добре
64-73	D	задовільно
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно
0-34	F	незадовільно

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти на практиці

№ з/п	Вид роботи	Кількість балів	Академічний контроль	Кількість годин інд. роботи
1	Складання індивідуального плану, заповнення щоденника практики	2	Відмітки у щоденнику керівників від бази практики	2
2	Вивчення умов діяльності установи для дітей з ООП (матеріальні ресурси, кадри, наявність ресурсної кімнати). Вивчення умов та способів організацій корекційної роботи в установі	8	Опис і аналіз у щоденнику	5
3	З'ясування особливостей розподілу обов'язків між педагогічними працівниками щодо роботи з дітьми. Вивчення психолого-педагогічних особливостей взаємодії вихователя групи з родиною дитини	5	Опис і аналіз у щоденнику	5
4	Підготовка конспектів та проведення двох навчально-корекційних занять з різних розділів програми у спецгрупі або засобів адаптації/модифікації матеріалу до 2 конспектів вихователя у інклюзивній групі, а також витягу із журналу спостережень роботи асистента вихователя на ці два дні та тижневого графіку роботи асистента вихователя	20 (10+10)	Запис у щоденнику, погодження конспекту і оцінювання проведення заняття у спецгрупі керівником практики від бази. Запис у щоденнику, погодження адаптації/модифікації та витягу із журналу спостережень асистента на ці два дні та тижневого графіку роботи керівником практики від бази	20
5	Підготовка конспекту проведення режимного моменту, рухливої гри або виховного заходу для вихованців (в інклюзивній групі в конспекті зазначити дії асистента вихователя).	10	Запис у щоденнику, погодження конспекту і оцінювання проведення керівником практики від бази	10

6	Підготовка конспекту проведення індивідуального або підгрупового корекційного заняття в ролі вчителя-дефектолога	10	Запис у щоденнику, погодження конспекту і оцінювання проведення керівником практики від бази	15
7	Виготовлення навчально-дидактичного матеріалу для проведення одного із занять у спецгрупі або інклюзивній групі, корекційного заняття, виховного заходу, режимного моменту. Методичний опис виготовлених матеріалів	10	Запис у щоденнику, оцінювання керівником практики від бази	10
8	Збір матеріалів та написання психолого-педагогічної характеристики одного вихованця	15	Погодження і оцінювання керівником практики від бази	10
9	Письмовий аналіз одного залікового заняття колеги-студента або вихователя групи	10		5
10	Оформлення залікової документації, підготовка спільної для підгрупи презентації та виступу на підсумковій конференції. Відповіді на запитання.	10		8
	Всього за практику	100		90

Критерії оцінювання занять, проведених здобувачами-практикантами

Оцінка «**відмінно**» (9-10 балів). Здобувач-практикант самостійно, грамотно в методичному і змістовому аспектах спланував заняття у спеціальній групі, визначив навчальну, виховну та корекційно-розвиткову мету, намітив реальні цілі, конкретні етапи заняття та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням вікових та особистісних особливостей вихованців, рівня їх підготовки, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій досягнута мета заняття.

Здобувач-практикант самостійно, грамотно в методичному та змістовому аспектах визначив корекційно-розвивальну мету заняття в інклюзивній групі, необхідну адаптацію/модифікацію для вихованців з ООП (підготовка індивідуальних карток або наочності) та відповідного лivityагу із журналу спостережень асистента вихователя на цей робочий день. Тижневий графік роботи асистента враховує всі види роботи та відповідає необхідній тривалості навантаження.

Оцінка «**добре**» (7-8 балів). Здобувач-практикант самостійно, грамотно в методичному і змістовому аспектах спланував заняття в спеціальній групі, визначив навчальну, виховну та корекційно-розвиткову мету, намітив реальні цілі, конкретні етапи заняття та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета заняття досягнута в цілому, але є несуттєві зауваження до реалізації окремих етапів роботи.

Здобувач-практикант самостійно, грамотно в методичному і змістовому аспектах визначив корекційно-розвивальну мету заняття в інклюзивній групі, необхідну адаптацію/модифікацію для вихованців з ООП (підготовка індивідуальних карток або

наочності) та відповідного витягу із журналу спостережень асистента вихователя на цей робочий день, але є несуттєві зауваження до засобів адаптації/модифікації, до двох витягів із журналу спостережень або тижневого графіку роботи асистента.

Оцінка «**задовільно**» (4-6 балів). Здобувач-практикант в основному самостійно та грамотно в методичному і змістовому аспектах спланував заняття в спеціальній групі, визначив навчальну, виховну та корекційно-розвиткову мету з певними недоліками, намітив цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, але не достатньо врахував індивідуальні особливості дітей, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета заняття досягнута неповністю.

Здобувач-практикант самостійно, грамотно в методичному і змістовому аспектах визначив корекційно-розвивальну мету заняття в інклюзивній групі, але необхідна адаптація/модифікація для вихованців з ООП (підготовка індивідуальних карток або наочності) визначена з недостатнім врахуванням індивідуальних особливостей вихованців, відповідний витяг із журналу спостережень асистента вихователя на цей робочий день та тижневий графік роботи підготовлений з недоліками.

Оцінка «**незадовільно**» (0-3 бали). Здобувач-практикант допускав серйозні помилки під час проведення заняття у спеціальній групі, не налагодив контакт з вихованцями, не забезпечував дотримання дисципліни дітьми. На занятті не було досягнуто навчальної, виховної та корекційно-розвивальної мети. Здобувач виявив слабкі знання методики виховання і навчання дітей із психофізичними порушеннями й некритично ставився до своєї роботи.

Здобувач-практикант, допустив помилки у визначенні корекційно-розвиткової мети заняття в інклюзивній групі, засобів адаптації/модифікації підібрано недостатньо, індивідуальні особливості дітей з ООП не враховані, витяги із журналу спостережень асистента вихователя та тижневий графік роботи не представлено.

При підготовці конспектів занять та засобів адаптації/модифікації дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Критерій оцінювання навчально-дидактичного забезпечення

№ з/п	Критерії оцінювання	Макс. кількість балів за кожним критерієм
1	Відповідність мети і змісту	2
2	Оригінальність	1
3	Естетичність	2
4	Педагогічна цінність	2
5	Відповідність санітарно-гігієнічним вимогам	1
6	Наявність методичного опису	2
	Всього	10

Критерії оцінювання конспекту корекційного заняття

Оцінка «**відмінно**» (9-10 балів): Здобувач правильно визначив тему та зміст заняття у відповідності до віку та нозології порушення, чітко визначив освітню, корекційно-розвиткову та виховну мету, передбачив необхідне обладнання, структура заняття відповідає темі та меті, конкретні етапи заняття та методичні прийоми сприяють досягненню поставлених цілей на кожному з них. У результаті реалізації запланованих здобувачем навчальних дій може бути досягнута мета заняття.

Оцінка «добре» (7-8 балів): Здобувач правильно визначив тему та зміст заняття у відповідності до віку та нозології порушення, в основному правильно визначив освітню, корекційно-розвиткову та виховну мету, передбачив необхідне обладнання, структура заняття відповідає темі та меті, конкретні етапи заняття та методичні прийоми сприяють досягненню поставлених цілей на кожному з них. У результаті реалізації запланованих здобувачем навчальних дій може бути досягнута мета заняття, але є несуттєві зауваження до реалізації окремих етапів роботи.

Оцінка «задовільно» (5-6 балів): Здобувач в основному правильно визначив тему та зміст заняття у відповідності до віку та нозології порушення, визначив освітню, корекційно-розвиткову та виховну мету з певними недоліками, передбачив необхідне обладнання, структура заняття відповідає темі та меті, реалізація конкретних етапів заняття та методичних прийомів не в повній мірі сприяють досягненню поставлених цілей на кожному з них. У результаті реалізації запланованих здобувачем навчальних дій мета заняття буде досягнута не в повній мірі.

Оцінка «незадовільно» (0-4 бали): Конспект корекційного заняття не представлений для перевірки або має суттєві недоліки: неправильно визначений зміст заняття, нечітко сформульована мета (освітня, корекційно-розвиткова та виховна), структура заняття не відповідає його типу. Внаслідок таких дій мета заняття не може бути досягнута.

Критерії оцінювання професійно-практичних досягнень здобувачів-практикантів

Оцінка «**відмінно**» (90-100 балів). Програму виробничої практики та індивідуального плану здобувача- практиканта виконано у повному обсязі та представлено звітну документацію; згідно вимог розроблено плани-конспекти залікових занять у спеціальній групі або засоби адаптації/модифікації до 2 занять в інклюзивній групі, а також витяги із журналу спостережень асистента за ці два дні та графік роботи асистента на 1 тиждень, представлений конспект режимного моменту, рухливої гри або виховного заходу. Надано аналіз одного із залікових занять колеги-практиканта (або вихователя групи). Виготовлено навчально-дидактичні матеріали для проведення одного заняття, наявний його методичний опис. Розроблено план-конспект проведення корекційного заняття. Підготовлена психолого-педагогічна характеристика одного з вихованців. Здобувач-практикант продемонстрував активне включення у навчально-виховний та корекційно-розвивальний процес, творчий підхід до написання конспектів занять з різних розділів програми або до розробки засобів адаптації/модифікації заняття в інклюзивній групі, розробки сценарію режимного або виховного заходу, рухливої гри; відбулася успішна презентація звіту про проходження практики, а також звітної документації.

Оцінка «**добре**» (74-89 балів). Програму виробничої практики та індивідуальний план студента практиканта виконано, представлено звітну документацію, згідно вимог розроблені плани- конспекти залікових занять або засоби адаптації/модифікації до 2 занять в інклюзивній групі, проте спостерігаються неточності; витяги із журналу спостереження зроблені з неточностями, графік роботи асистента містить незначні помилки; представлений сценарій режимного моменту, рухливої гри або виховного заходу з певними недоліками. Аналіз заняття, проведеного колегою-практикантом, є неповним. У психолого-педагогічній характеристиці відсутні несуттєві моменти, є недоліки у виготовленні навчально-дидактичного забезпечення. Студент-практикант продемонстрував здатність включення у навчально-виховний процес дошкільного закладу; творчий підхід до написання конспектів занять або розробки засобів адаптації/модифікації матеріалу, розробки сценарію режимного моменту, рухливої гри або виховного заходу; відбулася недостатньо впевнена презентація звіту про проходження практики, а також звітної документації.

Оцінка «**задовільно**» (60-73 балів). Програму виробничої практики та індивідуальний план студента практиканта виконано, представлено звітну документацію, згідно вимог розроблені плани-конспекти залікових занять або засоби адаптації/модифікації до заняття в

інклюзивній групі та аналіз проведеного заняття колегою-здобувачем, проте зазначені документи потребують доопрацювання, представлений сценарій режимного моменту, рухливої гри або виховного заходу має суттєві упущення. Навчально-дидактичне забезпечення виготовлене не зовсім охайно та естетично. Відбулася нечітка презентація звіту про проходження практики, а також звітної документації, яка може бути доопрацьована з допомогою керівника практики від кафедри.

Оцінка «**незадовільно**» (35-59 балів). Програму виробничої практики та індивідуальний план студента практиканта виконано не в повному обсязі, розроблені плани-конспекти залікових занять або матеріали до заняття в інклюзивній групі не відповідають чинним вимогам, відсутній конспект режимного моменту, рухливої гри або сценарій виховного заходу. Психолого-педагогічна характеристика не відображає всіх аспектів особистісного розвитку дитини із психофізичними порушеннями. Представлена звітна документація оформлена з помилками, із значними запозиченнями інформації з Інтернету з порушенням принципу академічної доброчесності, однак вона може бути доопрацьована з допомогою керівника практики від кафедри після повторного проходження практики.

Студентам, які одержали з практики оцінку менше 60 балів ("незадовільно"), може призначатися повторне проходження практики або повторний залік у термін, визначений деканом факультету здоров'я та фізичного виховання.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Державний стандарт дошкільної освіти. Особливості впровадження: навчально-методичний посібник/ Упорядники: О.Г. Косенчук, І.М. Новик, О.А. Венгловська, Л.В. Куземко. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 240 с.

2. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу. Навчальний посібник. К.: Вид-во «Університетська книга», 2023. 319 с.

3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВЦ «Академія», 2018. – 408 с. (Альма-матер).

4. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання». – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. – 352 с.

5. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 264 с.

6. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років «Віконечко»/ за заг. ред. Сак Т.В. – Тернопіль: Мандрівець, 2015. – 304 с.

7. Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом «Розквіт» / наук. Кер та заг. ред. Т.В. Скрипник. Вид 2-ге, без змін. – Тернопіль: Мандрівець, 2017. – 240 с.

8. Федорова М.А., Максимова О.О., Сорочинська О.А. Дошкільна педагогіка (частина 1): Навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 80 с.

Допоміжна література

1. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія /С.В. Васильєва, Н.В. Гавриш, В.В. Рагозіна. За наук. ред. Н.В. Гавриш. – Кропивницький: ІМЕКС-ЛТД, 2021. – 226 с.

2. Гаяш О.В. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку: Науково-методичний посібник для вчителів інклюзивного навчання, асистентів учителів, які працюють з дітьми з психофізичними порушеннями в умовах загальноосвітніх навчальних закладів, соціальних педагогів, батьків/укладач О.В. Гаяш. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2016. – 120 с.

3.Кисла О.Ф. Корекційна педагогіка: навч. посібник / О.Ф. Кисла. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. – 320 с.

4.Кляп М.І. Методичні рекомендації з дисципліни «Спеціальна методика дошкільного виховання» для здобувачів спеціальності 016 Спеціальна освіта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 33 с.

5.Миронова С.П. Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності: підручник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. – 260 с.

6.Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами./О.Б. Нагорна. – Рівне, 2016. – 198 с.

7.Сак Т.В. особлива дитина: Від народження до 6 років: Поради батькам. – К.: літера ЛТД, 2008. – 144 с., іл.

8.Айрес Дж. Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку з практичними рекомендаціями для батьків і спеціалістів /Е. Джин Айрес за участі Джеффа Роббінса; пер. З англ. Т. Колеснік. – Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2024. – 280 с.

9.Саллі Дж. Роджерс, Джеральдін Доусон, Лорі А. Вісмара. Денверська модель раннього втручання для дітей з аутизмом. Як у процесі повсякденної взаємодії навчити дитину грати, спілкуватися і вчитися./ Саллі Дж. Роджерс, Джеральдін Доусон, Лорі А. Вісмара. – Київ: «СВАРОГ», 2023. – 554 с.

Інформаційні ресурси з мережі Інтернет

1.Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

2.Базовий компонент дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>

3.Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю. URL: <http://old.mon.gov.ua/.../Програма%20розвитку%20для%20дітей%20дошкільного%20віку>.

4. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями /О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, І.В. Бобренко, С.В. Трикоз, О.І. Мякушко, І.В. Сухіна, Н.С. Бабій, Н.П. Цимбалюк, І.Д. Лукачук та ін.: За наук. Ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. Київ: ІССП імені Миколи Ярмаченка НАПП України, 2023. 438 с. URL: <https://ispukr.org.ua/?p=11295>

5. «Про затвердження порядку організації діяльності інклюзивних груп у ЗДО». Постанова Кабінету міністрів України від 28 липня 2021 р. № 769. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>

6. «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами». Постанова Кабінету міністрів України від 21 липня 2021 р. №765. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>

7.Сайт видавництва «Мандрівець» (Тернопіль), каталог для ЗДО <https://mandrivets.com/catalog/doshkillja.html>

8.Сайт Всеукраїнського науково-методичного журналу «Дошкільне виховання», каталог номерів <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/suchasne-doshkillya-pid-kirilami-zakhistu/vseukrainskiy-naukovo-metodichniy-zhurnal-doshkilne-vikhovannya>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Методичні рекомендації АНАЛІЗ ЗАНЯТТЯ У ЗДО

I. Загальні відомості про заняття

Дата проведення, ЗДО, група, прізвище, ім'я та по батькові вихователя, предмет, кількість дітей за списком, кількість присутніх, порядковий номер заняття за планом, де проводиться (у групі; актовій, спортивній залі; логопедичному кабінеті тощо).

Обстановка в групі: чистота, освітленість, провітреність, готовність дітей до заняття. Організація уваги і готовності дітей до роботи. Тривалість організаційного етапу. Тема і мета заняття (освітня, виховна, корекційно-розвивальна).

II. Тип і структура заняття

Доцільність вибору типу і структури стосовно теми і дидактичної мети заняття. Послідовність окремих етапів заняття. Усвідомлення дітьми виконаних завдань. Ліквідація виявлених недоліків. Оцінювання знань, умінь і навичок дітей. Розподіл часу на занятті. Підбиття підсумків і завершення заняття. Своєчасність застосування ігрових моментів, фізкультпауз.

III. Зміст заняття

Тема заняття та його відповідність змісту навчальної програми. Актуалізація і корекція опорних понять. Зв'язок із попереднім матеріалом, життям і досвідом дітей. Ефективність використання наочності і ТЗН; проблемність навчання; організація активного мислення. Ефективність методів і прийомів закріплення знань, організація колективних та індивідуальних форм роботи, у тому числі з дітьми із високим і низьким рівнем навчальної мотивації. Актуалізація почуттів і опорних знань.

Ефективність сприйняття й усвідомленості, рівень засвоєння нового матеріалу дітьми.

IV. Принципи, методи і прийоми навчання на занятті

Які принципи, методи і прийоми застосовував вихователь на занятті? (Можна принципи в таблиці: загальнодидактичні, спеціальні)

Чи відповідали вони змісту навчального матеріалу, меті і завданням заняття та віковим особливостям дітей?

Як дотримувався вихователь головних вимог до заняття (виховних, дидактичних, психологічних, санітарно-гігієнічних)? Як здійснювались на занятті дидактичні принципи?

Взаємозв'язок репродуктивної і творчої активності й пізнавальної самостійності дітей на занятті. Як розвивалися на уроці спостережливість і логічне мислення дітей? Чи використовувалися прийоми порівняння, протиставлення, узагальнення й систематизації? Як формувалися в дітей уміння вчитися, використовувати наукову інформацію? Прийоми забезпечення зворотного зв'язку для керування процесом засвоєння. Формування в дітей пізнавального інтересу, оцінно-контрольних суджень, навичок самоконтролю.

Оцінювання знань дітей. Чи було здійснено індивідуалізацію та диференціацію навчальних завдань?

V. Поведінка дітей на занятті

Якою мірою діти залучені до активної розумово-пізнавальної праці? Спрямованість і сконцентрованість їхньої уваги. Дисципліна дітей на різних етапах заняття й методи та прийоми реагування вихователя на випадки порушення її. Ставлення дітей до вихователя. Прояви організаційної й пізнавальної самостійності дітей.

VI. Поведінка вихователя на занятті

Уміння володіти увагою дітей, організувати їхню роботу, підвищувати активність, інтерес, увагу, тримати дисципліну, враховувати індивідуальні особливості кожного вихованця. Стиль і тон у роботі (жвавий, рішучий, повільний, байдужий). Педагогічний такт. Спостережливість, вдумливість, витримка, винахідливість, емоційність. Зовнішній вигляд. Культура мовлення, поза, міміка, жестикуляція, охайність. Чи користується авторитетом у дітей?

VII. Висновки і пропозиції

Досягнення мети. Виконання плану заняття. Обсяг і якість знань дітей. Виховне, освітнє і розвивальне значення заняття. Що цінного із цього заняття можна взяти для себе або рекомендувати для впровадження в практику інших колег?

Поради (рекомендації) вихователів, як закріпити й удосконалити позитивні моменти заняття чи подолати недоліки.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА САМОАНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

1. Чи відповідає моє заняття програмі?
2. Чи правильно мною були визначені і розв'язані на занятті навчальні, виховні і розвиваючі завдання?
3. Чи оптимально було визначено зміст заняття, чи відповідає він завданням?
4. Що було основним, найсуттєвішим на занятті? Чи зуміла я акцентувати увагу дітей на його вивченні?
5. Чи вдало визначена структура заняття? Чи була організована на занятті робота із формування основних умінь, навичок, інтересів дітей? Як здійснювались внутріпредметний і міжпредметний зв'язки?
6. Які принципи, методи і засоби навчання були використані на занятті? Чи були вдалими вибір і поєднання?
7. Які форми навчання (фронтальні, групові, індивідуальні) домінували на занятті? Чи були вдалими їх вибір і поєднання?
8. Чи об'єктивно і коректно оцінені мною знання дітей?
9. Чи правильно здійснювався на занятті інструктаж, визначалися обсяг і складність завдань? Чи було воно диференційованим?
10. Що було зайвим у моїй діяльності і в діях дітей?

Характеристика на дошкільника (випускника, в ІРЦ)

1. Загальні відомості (імя, дата народження, вік на момент обстеження)
2. Термін перебування у ЗДО (дитина відвідує дошкільний заклад №_ з _____ по _____)
3. Зовнішній вигляд (благополучний, охайний, без особливостей, виглядає старше, молодше свого віку, відповідає віку, астения, виглядає соматично ослабленим)
4. Соціально-побутові навички, самообслуговування (відповідає віку, недостатньо сформовані, порушені)
5. Загальна та дрібна моторика (відповідає віку, моторно неспритний, дефекти дрібної моторики, порушена загальна, дрібна моторика)
6. Загальна характеристика поведінки (особливості контакту з дорослими, дітьми прояв емоційних реакцій, характер співробітництва: дитина спокійна, проявляє зацікавленість, позитивно реагує на дорослого, легко вступає в контакт; дитина насторожена, для встановлення контакту потрібно адаптаційний період, доступний для контакту; насторожена, не відразу підпорядковується інструкціям, може проявити мовний негативізм, потрібні додаткові зусилля для включення в діяльність, на контакт йде неохоче; збуджена, не може зосередитися, проявляє реакцію відмови, не вдається вступити в контакт; не вступає в емоційний контакт і співпрацю, мовчить)
7. Загальна інформованість і соціально-побутове орієнтування (знання свого імені, прізвища, дати народження, віку, складу родини, професії батьків, адреси, імена і по батькові педагогів; знання і уявлення про оточуючий світ, орієнтація в явищах і предметах навколишнього життя: пори року, погодні явища, рослини, дикі домашні тварини, улюблені свята)
8. Сприйняття (відповідає віку, порушення зорового сприйняття, порушення слухового сприйняття, комплексні порушення сприйняття)
9. Увага (здатність до зосередження уваги; без особливостей, недостатньо стійка, нестійка, привертається, не привертається)
10. Пам'ять (зорова, слухова, моторна, змішана; механічна; здатність до довільного запам'ятовування, опосередковане запам'ятовування краще механічного, можливість запам'ятовування ряду слів у заданій послідовності, віршів, казок; без особливостей, повільно запам'ятовує - швидко забуває, швидко запам'ятовує - швидко забуває)
11. Мислення (відповідає віку, недостатньо кмітливий, грубі порушення мислення, порушення мислення)
12. Математичні уявлення (цифри, рахунок, розв'язання прикладів, задач, геометричні фігури, кольори, величини, орієнтировка у просторі, часі)
13. Конструювання
14. Ігрова діяльність (наявність ігрової діяльності, відповідність віку, інтерес до гри, відсутність ігрової діяльності, переважає маніпулятивна гра)
15. Мовлення (наявність самостійних зв'язних висловлювань, розуміння мови, стан активного словника: відповідає віковій нормі, не відповідає, будова мови: граматична, неграматична, звуковимова: без порушень, з порушеннями, неправильна вимова, заміна і сплутання; стан фонематичного слуху: без порушень, з порушеннями, складова структура слів: без порушень, з порушеннями, частково; темп і чіткість мови: без порушень, з порушеннями)
16. Працездатність та особливості діяльності (відповідає віку, рівномірна працездатність протягом всього дослідження, темп роботи під час заняття не рівномірний, працює повільно, не уважно, швидко втомлюється, не здатний контролювати свою діяльність, непосидючий, діло до кінця не доводить, заважає педагогу, дітям)
17. Сформованість навчальних навичок (засвоює програму добре, задовільно, засвоює з труднощами, не засвоює)

**Методичний опис
навчально-дидактичного забезпечення**

1. Фото виготовленого навчально-методичного забезпечення, його назва.
2. Опис виготовленого навчально-методичного забезпечення (кількість предметів, що входять до комплекту, матеріал, з якого він виготовлений, особистий внесок практиканта у його виготовлення).
3. З якою метою цей комплект був виготовлений? Як він був використаний? (описати прийоми його застосування).
4. Яка була ефективність його використання (був створений позитивний емоційний настрій на занятті, вихованці краще і швидше сприйняли нове поняття, для розвантаження через гру з предметами НДЗ тощо)?
5. Де ще можна використати виготовлене навчально-дидактичне забезпечення (на заняттях з іншою тематикою, під час дидактичних ігор, для створення розвиваючого середовища в груповому приміщенні тощо).

Структура конспекту у спеціальній групі

1. Тема заняття.
 2. Вікова група
 3. Нозологія порушення вихованців (рівень підтримки, визначений у висновках ІРЦ).
 4. Програма розвитку дітей дошкільного віку, згідно з якою проводиться заняття, та лінія розвитку.
 5. Мета заняття (освітня, корекційно-розвиткова, виховна).
 6. Обладнання.
 7. Зміст заняття із вказанням слів вихователя та можливих відповідей вихованців; передбачити нервово-психологічну підготовку вихованців до заняття на початку заняття та підведення підсумків (рефлексію) при завершенні заняття. Тривалість заняття розрахувати з врахуванням віку та нозології порушень вихованців.
 8. Список джерел, використаних при підготовці конспекту.
- При підготовці конспекту дотримуватися принципу академічної доброчесності.**

**Приклад оформлення засобів адаптації/модифікації до проведення заняття в
інклюзивній групі**

1. Ксерокопія конспекту вихователя до цього заняття.
2. Вікова група, кількість вихованців у групі.
3. За якою Програмою для дітей дошкільного віку та за якою лінією розвитку передбачене це заняття.
4. Кількість вихованців з ООП, нозологія порушення (рівень підтримки відповідно до висновків ІРЦ).
5. Корекційно-розвиткова мета для вихованців з ООП.
6. Засоби адаптації/модифікації (індивідуальні завдання, картки із зображеннями тощо).
7. Вказати, де і як під час проведення заняття ці засоби використовувалися.

Додаток 6

Щоденний план роботи та щоденник спостереження

асистента вихователя ПІБ
на «__» _____ 202__ р

Вид діяльності	Тема, мета	Зміст роботи адаптація/модифікація	Особливості поведінки	Примітка
За режимом: 8.00-8.30 ранкова зустріч				
8.30-9.00 сніданок ...				
заняття		1. Підготувати індивідуальне завдання. 2. Підготувати картки із зображенням...		

Додаток 7

Графік роботи

асистента вихователя ПІБ

з «__» _____ по «__» _____ 202__ р

День тижня	Зміст роботи
Понеділок	8.00-8.30 – ранкова зустріч 8.30-9.00 – сніданок 9.00-9.30 – заняття ... Всього за день - ____ год.
Вівторок	
Середа	
Четвер	
П'ятниця	

Разом за тиждень _____ год.

Ознайомлений (а) _____ один з батьків дитини

Щодня може бути неоднакова кількість годин, але за тиждень має вийти **35 годин**
(тижневе педагогічне навантаження асистента вихователя).